

«Тасдиқ мекунам»

Директори Институти забон ва адабиёти ба номи Рӯдакии АМИТ

Шарифзода Ф.Х. *[Signature]*

«15» *[Signature]* соли 2022.

ХУЛОСАИ ШУЪБАИ ЗАБОНИ ИНСТИТУТИ ЗАБОН ВА АДАБИЁТИ БА НОМИ РҶДАКИИ АМИТ

Диссертатсияи номзадии Рузиев Меҳрубон Миралиевич дар мавзуи «Таҳқиқи луғавӣ-семантикӣ ва сохтории лексикаи марбут ба ҳайвоноти хонагӣ (дар мисоли маводи лаҳҷаи Варзоб (гурӯҳи «варзобӣ»))» барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илми филология, аз рӯйи ихтисоси 10.02.01 – Забони тоҷикӣ дар шуъбаи забони Институти забон ва адабиёти ба номи Рӯдакии АМИТ ба анҷом расидааст.

Роҳбари илмӣ: доктори илми филология, узви вобастаи Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон Раҳматуллозода Саҳидод Раҳматулло.

Мавзуи диссертатсия дар ҷаласаи Шурои илмии Институти забон ва адабиёти ба номи Рӯдакии АМИТ қарори №5 (протоколи №4), аз 21.09.2015 тасдиқ шудааст.

Аз баррасии диссертатсия чунин натиҷагирӣ карда шуд:

Диссертатсия дар сатҳи хуби илмӣ-назарӣ таълиф гардида, мавзуи баҳси он «Таҳқиқи луғавӣ-семантикӣ ва сохтории лексикаи марбут ба ҳайвоноти хонагӣ (дар мисоли маводи лаҳҷаи Варзоб (гурӯҳи «варзобӣ»))» мебошад.

Диссертатсия аз муқаддима, 3 боб (12 фасл дар боби якум, 6 фасл дар боби дуюм, 3 фасл дар боби сеюм), хулоса ва рӯйхати адабиёт иборат мебошад. Мавзуи мавриди таҳқиқ мубрам буда, диссертант хусусиятҳои луғавию маъноӣ, ташаккули забонӣ ва ҷанбаҳои сохтории лексикаи марбут ба ҳайвоноти хонагиро дар мисоли маводи лаҳҷаи Варзоб (гурӯҳи «варзобӣ») таҳқиқ намудааст.

Мақсади таҳқиқ. Таҳқиқи луғавӣ-маъноӣ, сохторӣ ва ташаккули калимаю ибораҳои марбут ба ҳайвоноти хонагӣ дар мисоли маводи лаҳҷаи Варзоб (гурӯҳи «варзобӣ») ва муқоисаи он бо забонҳои қадим, миёна ва муосир, махсусан, бо забони адабии тоҷикӣ ва шеваҳои он мақсади асосии таҳқиқ мебошад.

Вазифаҳои таҳқиқ. Барои ноил гардидан ба мақсади таҳқиқ ҳалли масъалаҳои зерин, ки чун вазифаҳои асосии таҳқиқ шуморида мешаванд, зарур ва муҳим мебошад:

- ҷамъоварӣ ва гурӯҳбандии вожаҳои марбут ба ҳайвоноти хонагӣ;
- баррасии хусусиятҳои луғавии калимаҳои марбут ба ҳайвоноти хонагӣ;
- нишон додани сабабҳои сиёсӣ ва иҷтимоӣ ва таърихӣ пайдоиши иқтибосот ва мавқеи онҳо дар таркиби калимаҳои марбут ба ҳайвоноти хонагӣ;
- баррасии хусусиятҳои маъноии калимаҳои мансуб ба ҳайвоноти хонагӣ;
- таҳқиқи сохтори вожаҳои мансуб ба ҳайвоноти хонагӣ;
- муайян сохтани мавқеи лексемаҳои соҳаи ҳайвоноти хонагӣ дар миёни дигар қабатҳои луғавӣ ва таъсири муносибати онҳо ба анъанаҳои мардум, ки аз ҷанбаи этнолингвистии онҳо бармеояд.

Аҳамияти назарӣ ва амалии таҳқиқ. Аҳамияти назарии таҳқиқро натиҷаҳои бадастомада ташкил медиҳанд. Яке аз чунин натиҷаҳо ин бунёди як ҷаҳорҷӯбаи муайян дар таҳқиқи баррасии хусусиятҳои луғавию маъноӣ ва сохтори вожаҳои марбут ба ҳайвоноти хонагӣ ва ба системаи муайяне, ки ҳосилпазӯши мазкур аст даровардани маводи мавриди таҳқиқ мебошад, ки метавонад барои таҳқиқи минбаъдаи ин қабати вожаҳои лаҳҷаҳои тоҷикӣ чун заминаи бунёдиву усулӣ хизмат намояд. Дар диссертатсия умдатарин масоили назарии марбут ба вожагон, роҳҳои иқтибосшавӣ, ҷанбаҳои маъноӣ ва калимасозӣ баррасӣ гардида, дахл кардан ба ҷанбаҳои назарии калимаҳои марбут ба ҳайвоноти хонагӣ аҳамияти назарии таҳқиқро мустақкам намудааст. Матолиби назарии дар диссертатсия баррасигардида, метавонад барои таҳқиқи минбаъдаи марбут ба назарияи забони адабӣ ва лаҳҷаҳои тоҷикӣ чун манбаи назарӣ кумак расонад.

Аҳамияти амалии таҳқиқро истифодаи натиҷа ва дастовардҳои таҳқиқ хангоми иҷроии корҳои зерин ташкил медиҳад:

- таҳлилу ҳалли масоили мухталифи забони адабӣ ва бахши шевашиносӣ, ки дар диссертатсия баррасӣ гардидааст;
- тадриси курси «забони адабӣ», бахусус қисматҳои «лексикология», «калимасозӣ», «маъношиносӣ», «таърихи ташаккули вожаҳои забони адабӣ», курси «шевашиносӣ» ва ғайра;
- таҳияи китобҳои дарсӣ дастурҳои таълимии забоншиносӣ ва луғатҳои шевагӣ.

Навовариҳои илмӣ таҳқиқ. Ҳарчанд оид ба этнография, таърих, ҷуғрофия ва дигар масоили марбут ба сокинони Варзоб баъзе қайдҳо мавҷуд

бошанд ҳам, вожағони марбут ба ҳайвоноти хонагӣ дар гӯйиши мардуми ин минтақа бори аввал таҳқиқ гардидааст.

Натиҷа ва нуктаҳои асосии таҳқиқ дар конференсияҳои ҷумҳуриявӣ бо байналмилалӣ илмӣ, аз қабилӣ конференсияи ҷумҳуриявӣ дар мавзӯи «Истиклолияти давлатӣ ва рушди забони модарӣ» (Душанбе, 18-уми февралӣ соли 2022), конференсияи байналмилалӣ дар мавзӯи «Рушди забони адабии тоҷик дар замони Истиклол: мушкилот ва дурнамо» (Душанбе, 15-уми июни соли 2022), конференсияи ҷумҳуриявӣ дар мавзӯи «Эмомалӣ Раҳмон: эҳёи худшиносӣ ва эъмори давлатдорӣ» (Хучанд, 11-14-уми ноябри соли 2022) ироа гардидааст.

Доир ба мавзӯи мавриди таҳқиқ 10 мақолаи муаллиф, аз ҷумла 5 мақолаи илмӣ дар маҷаллаҳои тақризишавандаи Комиссияи олии аттестатсионӣ назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба таърифи расидаанд:

[1-М]. Раҳматуллозода, С., Рузиев, М. Таҳлили сохтори лексикаи марбут ба ҳайвоноти хонагии лаҳҷаи Варзоб [Матн] / С. Раҳматуллозода, М. Рузиев // Суханшиносӣ. – Душанбе, 2020. – №2. – С. 5-16.

[2-М]. Рузиев, М. Назаре ба дараҷаи омӯзиши лаҳҷаҳои Варзоб ва муносибати он бо лексикаи чорводорӣ [Матн] / М. Рузиев // Паёми Донишгоҳи миллии Тоҷикистон. Бахши илмҳои филологӣ. – Душанбе, 2016. – №4/3 (203). – С. 110-115.

[3-М]. Рузиев, М. Вожаҳои марбут ба рондан, боздоштан ва ба назди худ хондани ҳайвоноти хонагӣ дар лаҳҷаи Варзоб [Матн] / М. Рузиев // Паёми Донишгоҳи миллии Тоҷикистон. Бахши илмҳои филологӣ. – Душанбе, 2020. – №3. – С. 68-71.

[4-М]. Рузиев, М. Хусусиятҳои луғавии калимаҳои марбут ба ҳайвоноти хонагӣ (дар заминаи маводи гӯйиши мардуми Варзоб) [Матн] / М. Рузиев // Суханшиносӣ. – Душанбе, 2020. – №3. – С. 34-44.

[5-М]. Рузиев, М. Калимаҳои иқтибосии марбут ба ҳайвоноти хонагӣ (дар мисоли маводи лаҳҷаи Варзоб (гурӯҳи «варзобӣ»)) [Матн] / М. Рузиев // Суханшиносӣ. – Душанбе, 2022. – №1. – С. 93-100.

Диссертатсияи номзоди Рузиев Меҳрубон Миралиевич дар сатҳи баланди илмӣ-таҳқиқотӣ таълиф гардида, кори баанҷомрасидаест, ки ба талаботи КОА-и назди Президенти ҶТ ва талаботи таълифи корҳои илмӣ комилан ҷавобгӯ мебошад. Диссертатсия ба ҳимоя барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзоди илми филология аз рӯйи ихтисоси 10.02.01 – Забони тоҷикӣ тавсия карда мешавад.

Диссертатсияи Рузиев Меҳрубон Миралиевич дар мавзӯи «Таҳқиқи луғавӣ-семантикӣ ва сохтори лексикаи марбут ба ҳайвоноти хонагӣ (дар мисоли маводи лаҳҷаи Варзоб (гурӯҳи «варзобӣ»))» дар ҷаласаи шӯъбаи

забони Институти забон ва адабиёти ба номи Рӯдакии Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон баррасӣ гардид.

Хулоса дар ҷаласаи шӯъбаи забони Институти забон ва адабиёти ба номи Рӯдакии Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон қабул гардид.

Иштирок доштанд: 8 нафар. Натиҷаи овоздиҳӣ: «тарафдор» – 8 нафар, «зид» – нест, «бетараф» – нест. Протоколи № 13/22, аз 22.11.2022.

Раисикунанда, мудирӣ шӯъбаи забон,

номзади илми филология

тел.: (+992) 919 80 38 20

почтаи эл.: sayf_yagnob@mail.ru

Мирзоев Сайфиддин

Котиб, номзади илми филология

Қодирова Салтанат

Имзои С. Мирзоев ва

С. Қодироваро тасдиқ мекунам:

Нозири калони кадри ИЗА АМИТ

Нарзикулова Ҷилола

« 25 » ноябр соли 2022

Суроға: 734025, Ҷумҳурии Тоҷикистон,

ш.Душанбе, хиёбони Рӯдакӣ, 21

Телефон: (+992) 227 27 52